

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران
گروه پاسخ به سؤالات سلامت عمومی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

عنوان:

نشانه‌های سرطان در کودکان که والدین باید نسبت به آن آگاه باشند؟

نتیجه‌گیری:

والدین، به عنوان نخستین مشاهده‌گر تغییرات جسمی و رفتاری فرزند، نقشی کلیدی در تشخیص زودهنگام سرطان در کودکان دارند و آگاهی آنان می‌تواند مسیر تشخیصی و درمانی کودک را دگرگون کند. نشانه‌هایی که لزوماً بیانگر بروز سرطان نیستند اما والدین باید نسبت به آن‌ها هوشیار باشند شامل تب‌های طولانی یا تکرارشونده بدون علت مشخص، کبودی یا خون‌ریزی خودبه‌خود از پوست و لثه، کاهش وزن بی‌دلیل و خستگی مداوم، دردهای استخوانی یا مفصلی بی‌دلیل، سردردهای صبحگاهی همراه تهوع یا اختلال بینایی و تعادل، توده یا ورم بدون درد، تغییرات رفتاری ناگهانی، و توقف رشد یا تعریق شبانه مکرر می‌شوند.

متن بررسی:

سرطان در کودکان گرچه نسبت به بزرگسالان کمتر شایع است، اما در صورت تأخیر در تشخیص می‌تواند با سرعت پیشرفت کند و درمان را سخت‌تر نماید. هر سال هزاران کودک در سراسر جهان به انواع مختلف سرطان‌ها مبتلا می‌شوند و در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، از جمله ایران، بخش قابل توجهی از این موارد در مراحل پیشرفته تشخیص داده می‌شوند. این تأخیر معمولاً ناشی از شباهت علائم آغازین به بیماری‌های ساده مانند عفونت‌های شایع در کودکان است. والدین، به عنوان نخستین مشاهده‌گر تغییرات جسمی و رفتاری فرزند، نقشی کلیدی در تشخیص زودهنگام دارند و آگاهی آنان می‌تواند مسیر درمان را دگرگون کند.

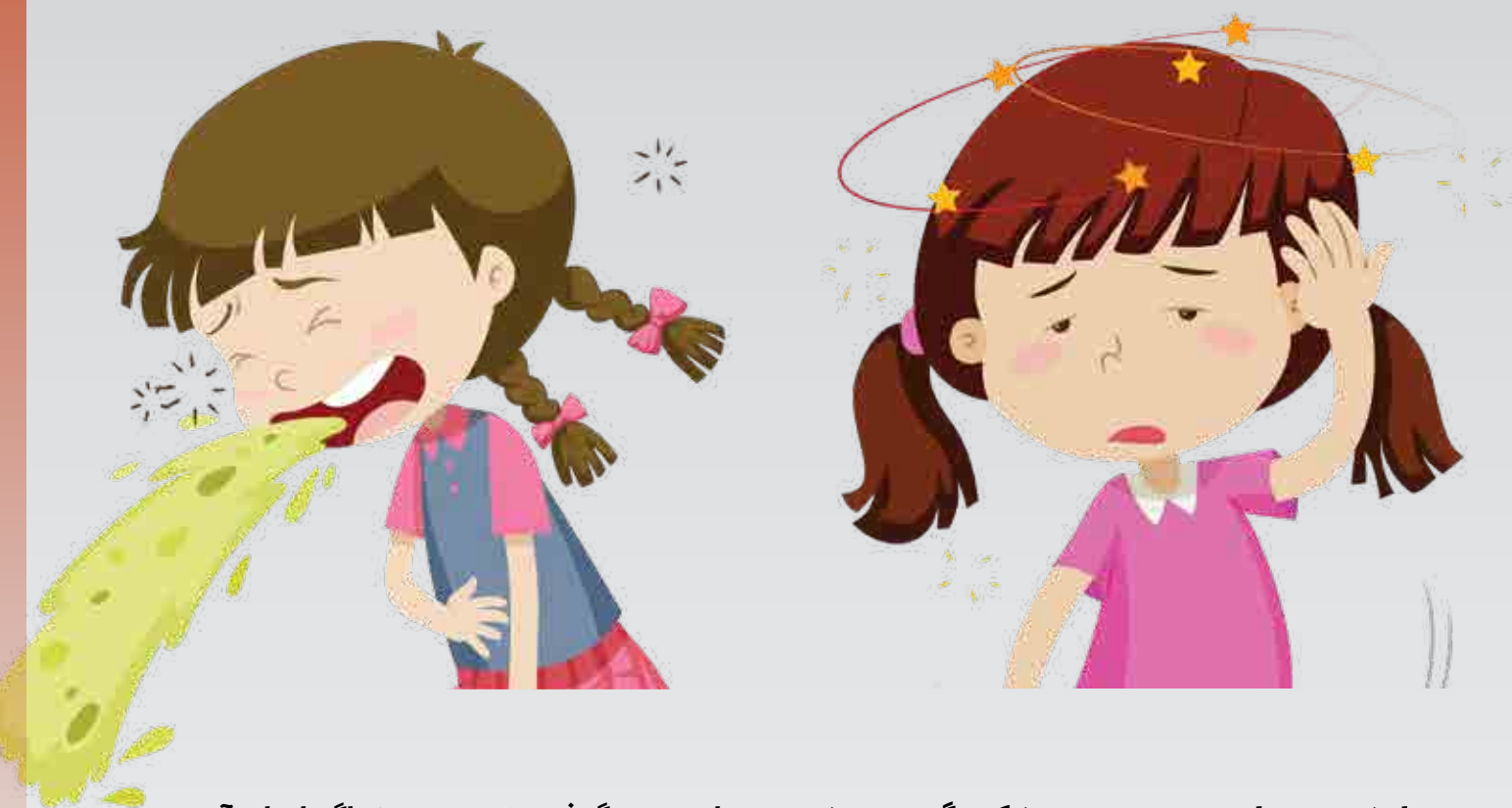
بسیاری از نشانه‌های اولیه سرطان‌های کودکان، به ظاهر بی‌خطر و کوتاه‌مدت‌اند، اما تفاوت مهم در ادامه‌دار بودن و بی‌دلیل بودن آنهاست. تب‌های طولانی یا تکرارشونده بدون علت مشخص، از جمله نشانه‌هایی هستند که نباید نادیده گرفته شوند؛ اگر پزشک پس از بررسی‌های معمول (مانند التهاب گوش یا گلو) نتواند علت قانع‌کننده‌ای بیابد، باید بررسی‌های تخصصی‌تر انجام گیرد. کبودی‌هایی که خودبه‌خود روی پوست ایجاد شوند یا خون‌ریزی از بینی و لثه اگر بدون ضربه اتفاق بیفتد، می‌تواند نشانه اختلال برخی اختلالات خونی باشد و البته لزوماً علامت سرطان نیست اما نیاز به ارزیابی دارد (۱).

کاهش وزن ناگهانی و بی‌دلیل، افت اشتها، کم شدن سطح انرژی و خستگی شدید و مداوم از دیگر علائم هشدار هستند (۱). اگر کودکی پیش از این فعال و پرتحرک بوده، گوشه‌گیر یا بی‌رمق می‌شود، علت آن باید پیگیری شود. دردهای استخوانی و مفصلی که طی هفته‌ها ادامه دارند یا با استراحت بهتر نمی‌شوند نیز ممکن است بیانگر درگیری مغز استخوان یا تومورهای استخوانی باشند، هر چند در اکثر موارد صرفاً ناشی از رشد استخوان‌ها هستند (۲).

سرردهای مکرر به‌ویژه صبح‌ها اگر همراه با تهوع یا استفراغ، تاری دید یا دوبینی، و ایجاد اختلال در تعادل بدن باشد می‌تواند از نشانه‌های درگیری مغزی باشد. وجود حرکات غیرعادی چشم یا تغییر در دید محیطی می‌تواند نشانه تومورهای پشت چشم یا مسیرهای بینایی باشد (۳).

پیدایش توده یا ورم بدون درد در شکم، گردن و پشت نیز باید جدی گرفته شود، به‌ویژه اگر اندازه آن به‌تدریج افزایش یابد یا تقارن بدن را تغییر دهد. دردهای شکمی پایدار یا افزایش اندازه شکم بدون ارتباط با غذا یا یبوست، ممکن است به علت تومورهای شکمی باشد و نیاز به ارزیابی‌های بیشتر دارد (۴).

هیچ یک از این نشانه‌ها به تنهایی معادل سرطان نیستند، اما اگر تداوم یابند یا علت مشخصی برایشان پیدا نشود باید جدی گرفته شوند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که در خانواده‌هایی که والدین آموزش دیده‌اند، زمان تشخیص سرطان تا یک سوم کوتاه‌تر می‌شود و همین می‌تواند باعث روند درمانی سریع‌تر و موثرتر برای کودک و در نهایت کاهش مرگ و میر ناشی از سرطان باشد (۵). آگاهی والدین و مراقبان کودک، نیرومندترین خط دفاعی در برابر تأخیر تشخیص است. توجه به تغییرات جسمی و رفتاری و مراجعه به‌هنگام به مراکز درمانی هنگام مشاهده علائم غیرمعمول می‌تواند جان کودک را نجات دهد و درمان را ساده‌تر و مؤثرتر سازد. آموزش به والدین درباره نشانه‌های هشدار، یکی از راهکارهای موثر در تشخیص زودهنگام این بیماری و در نتیجه درمان موثرتر این بیماری است.

منابع:

1. <https://www.cancer.org/cancer/types/leukemia-in-children/detection-diagnosis-staging/signs-and-symptoms.html>
2. <https://www.leukaemiacare.org.uk/support-and-information/latest-from-leukaemia-care/blog/bone-and-joint-pain-part-1/>
3. Fragkandrea I, Nixon JA, Panagopoulou P. Signs and symptoms of childhood cancer: a guide for early recognition. Am Fam Physician. 2013 Aug 1;88(3):185-92. PMID: 23939697.
4. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/childrens-cancer/neuroblastoma/symptoms>
5. White Y, Castle VP, Haig A. Pediatric oncology in developing countries: challenges and solutions. J Pediatr. 2013 Jun;162(6):1090-1, 1091.e1. doi: 10.1016/j.jpeds.2013.02.035. PMID: 23708414.

گزاره‌برگ‌های حاضر توسط مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران تهیه شده و کلیه حقوق معنوی آن محفوظ است.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران، سازمانی است که برای دیده‌بانی وضعیت سلامت، تولید و ترویج به‌کارگیری شواهد علمی مورد نیاز برنامه‌ریزان و سیاستگذاران سلامت و جامعه در سطح ملی ایجاد شده است. مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران در تلاش است با عمل به رسالت خود به‌عنوان دیده‌بان سلامت کشور با استفاده از همه توان دانشی داخل کشور و به‌کارگیری ظرفیت‌های بین‌المللی، ضمن پیش‌بینی روندها و رصد شاخص‌های نظام سلامت؛ با استفاده از تجربیات سایر نظام‌های سلامت، مداخلات مؤثر برای اصلاحات در نظام سلامت را طراحی و توصیه کند و در صورت اجرای آنها به ارزیابی و پایش مداخلات بپردازد. از سویی به‌عنوان مرجع و مشاور تأمین شواهد علمی تصمیم‌گیران سلامت در کشور و دیده‌بانی منطقه شناخته شده و از این طریق مجریان و متولیان حوزه سلامت را در دستیابی به جامعه سالم یاری می‌کند.

این مؤسسه در راستای انجام وظایف سازمانی و همچنین مسئولیت اجتماعی خود با رصد مداوم اخبار و اطلاعات نامعتبر حوزه سلامت در سطح جامعه و شناسایی نیازهای آموزشی مردم، با بهره‌گیری از ظرفیت علمی خود در زمینه مرور آخرین شواهد علمی، اقدام به تهیه گزاره‌برگ‌های پاسخ به سوالات سلامت عمومی نموده است. هدف از تهیه این گزاره‌برگ‌ها ارتقا سطح سواد سلامت مردم و در نتیجه آن بهبود سلامت جامعه می‌باشد.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران

تهران، بلوار کشاورز، خیابان وصال شیرازی، خیابان بزرگمهر شرقی، پلاک ۷۰

محتوای الکترونیک گزاره‌برگ‌ها در وبسایت مؤسسه، به آدرس www.nihr.tums.ac.ir قابل دستیابی است. در صورت هرگونه ابهام و یا سوالات مرتبط با سلامتی با آدرس ایمیل **گروه پاسخ به سوالات سلامت عمومی** مؤسسه nihr-info@sina.tums.ac.ir در تماس باشید.